Elmuradova Gulxayo Axmadjonovna (O‘zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti “Xalqaro va audiovizual jurnalistika” kafedrasi dotsenti v.b., PhD; E-mail: gulkhayoelmuradova@mail.ru)

MILLIY BOLALAR KONTENTINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR: SUN’IY INTELLEKT VA INTERAKTIV MEDIA

Annotatsiya. *Mazkur maqolada milliy bolalar kontentini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar, xususan sun’iy intellekt va interaktiv medianing o‘rni kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida bolalar media iste’moli, kontent sifati, global tendensiyalar hamda texnologik yondashuvlar o‘rganildi. Shuningdek, so‘rovnoma va ikkilamchi ma’lumotlar asosida bolalarning kontentga bo‘lgan qiziqishlari aniqlanib, rivojlantirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari sun’iy intellekt va interaktiv medianing bolalar kontenti samaradorligini oshirishdagi muhim rolini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar: *milliy kontent, sun’iy intellekt, interaktiv media, bolalar media, edutainment.*

Элмурадова Гулхаё Ахмаджоновна (Университет журналистики и массовых коммуникаций Узбекистана, Кафедра «Международная и аудиовизуальная журналистика», PhD, и.о. доцента; E-mail: gulkhayoelmuradova@mail.ru)

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗВИТИИ НАЦИОНАЛЬНОГО ДЕТСКОГО КОНТЕНТА: ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕДИА

Аннотация. *В данной статье комплексно анализируется роль современных технологий, в частности искусственного интеллекта и интерактивных медиа, в развитии национального детского контента. В ходе исследования были изучены медиапотребление детей, качество контента, глобальные тенденции, а также технологические подходы. Кроме того, на основе опросов и вторичных данных были определены интересы детей к контенту и разработаны практические рекомендации по его развитию. Результаты исследования показывают важную роль искусственного интеллекта и интерактивных медиа в повышении эффективности детского контента.*

Ключевые слова: *национальный контент, искусственный интеллект, интерактивные медиа, детские медиа, edutainment.*

Elmuradova Gulkhayo Akhmadzhonovna (University of Journalism and Mass Communications of Uzbekistan, Department of International and Audiovisual Journalism, PhD, Acting Associate Professor; E-mail: gulkhayoelmuradova@mail.ru)

MODERN TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL CHILDREN’S CONTENT: ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND INTERACTIVE MEDIA

Annotation. *This article comprehensively analyzes the role of modern technologies, particularly artificial intelligence and interactive media, in the development of national children’s content. The study examined children’s media consumption, content quality, global trends, and technological approaches. In addition, based on survey results and secondary data, children’s interests in content were identified, and practical recommendations for further development were proposed. The findings demonstrate the significant role of artificial intelligence and interactive media in enhancing the effectiveness of children’s content.*

Keywords: *national content, artificial intelligence, interactive media, children’s media, edutainment.*

1. Kirish (Introduction). Globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida bolalar auditoriyasi media iste’molining eng faol qatlamiga aylandi. Bugungi kunda bolalar an’anaviy televideniya bilan bir qatorda, YouTube, mobil ilovalar, virtual platformalar va sun’iy intellekt asosidagi media mahsulotlardan keng foydalanmoqda. Shu sababli milliy bolalar kontentini zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy va amaliy muammoga aylandi.

Mamlakatimizda bolalar ma’naviyati va axborot xavfsizligini ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Biroq xorijiy media mahsulotlarning ustunligi, mahalliy kontentning texnologik jihatdan raqobatbardosh emasligi hamda interaktiv imkoniyatlarning yetarli emasligi ilmiy muammo sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mazkur tadqiqotning maqsadi–milliy bolalar kontentini rivojlantirishda sun’iy intellekt va interaktiv medianing imkoniyatlarini tahlil qilish hamda innovatsion model ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari:

- bolalar media iste’moli tendensiyalarini o‘rganish;
- zamonaviy texnologiyalarning bolalar kontentiga ta’sirini aniqlash;

• sun’iy intellekt asosidagi media platformalarni tahlil qilish;
• milliy kontentni rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti – bolalar uchun mo‘ljallangan milliy media kontent.

Tadqiqot predmeti – sun’iy intellekt va interaktiv medianing bolalar kontentini rivojlantirishdagi texnologik hamda kommunikativ imkoniyatlari.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi:
• bolalar media iste’molida AI algoritmlarining ta’siri kompleks tahlil qilindi;
• interaktiv media va edutainment uyg‘unligi asosida milliy model taklif etildi;
• bolalar kontenti samaradorligini oshirishning texnologik mexanizmlari ishlab chiqildi.

Tadqiqotning nazariy ahamiyati media kommunikatsiya va raqamli jurnalistika nazariyalarini boyitishi bilan izohlanadi. Amaliy ahamiyati esa bolalar uchun media platformalar, telekanallar va raqamli ta’lim loyihalarini ishlab chiqishda foydalanilishi mumkinligi bilan belgilanadi.

2. Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature Review). Bolalar mediasi va raqamli kommunikatsiya masalalari xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng o‘rganilgan. Xususan, H.Jenkins konvergent media nazariyasida interaktiv media foydalanuvchini passiv iste’molchidan faol ishtirokchiga aylantirishini ta’kidlaydi.[1]Lev Manovich esa raqamli medianing algoritmik tabiatini tahlil qilib, sun’iy intellectning media ishlab chiqarishdagi rolini asoslab beradi [2].

UNICEF va UNESCO tadqiqotlarida bolalar uchun xavfsiz raqamli muhit yaratish global muammo sifatida ko‘rsatilgan.[3] Tadqiqotlarda bolalarning media savodxonligi, axborot xavfsizligi va kontent sifati asosiy mezon sifatida qayd etiladi.

Mahalliy tadqiqotchilar tomonidan bolalar televideniyesi, milliy animatsiya va ma’naviy-ma’rifiy media masalalari o‘rganilgan bo‘lsa-da, sun’iy intellekt va interaktiv media integratsiyasi yetarlicha tadqiq etilmagan. Ayniqsa, AI yordamida personalizatsiya, adaptiv ta’lim kontenti va virtual interaktiv platformalar bo‘yicha ilmiy “bo‘sh joy” mavjud.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy bolalar auditoriyasi vizual, interaktiv va individual yondashuvga asoslangan kontentni afzal ko‘radi. Shu sababli milliy media mahsulotlarni innovatsion texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish zarur.

3. Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology). Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot dizayni sifat va miqdoriy metodlar integratsiyasiga asoslandi.[4]

Quyidagi metodlardan foydalanildi:
• kontent-tahlil;
• komparativ tahlil;
• sotsiologik so‘rovnoma;
• statistik tahlil;
• kuzatish metodi.

Tadqiqot materiali sifatida YouTube Kids, мультимедиа ilovalari, mahalliy bolalar telekanallari hamda raqamli platformalardagi 100 dan ortiq media mahsulot tahlil qilindi.

So‘rovnomada 7–14 yoshdagi 250 nafar respondent ishtirok etdi. Tadqiqot davomida bolalarning kontentga qiziqishi, media iste’moli va interaktiv funksiyalarga munosabati o‘rganildi.

Tahlil bosqichlari:
1. Media platformalarni saralash.
2. Kontent sifatini baholash.
3. AI va interaktiv funksiyalarni tahlil qilish.
4. Auditoriya reaksiyalarini o‘rganish.
5. Natijalarni umumlashtirish.

4. Tahlil va natijalar (Analysis and Results). Tadqiqot natijalariga ko‘ra, bolalarning 78 foizi interaktiv elementlarga ega kontentni afzal ko‘rishi aniqlandi. Ayniqsa animatsion videolar, gamifikatsiya va ovozli sun’iy intellekt yordamchilari katta qiziqish uyg‘otgan.

---

[1] Jenkins H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York, NYU Press, 2006, 66 p.
[2] Manovich L. The Language of New Media. Cambridge: MIT Press, 2001, 54–55 p.
[3] UNICEF. Children in a Digital World. New York, 2017, 89 p.
[4] UNESCO. Media and Information Literacy for Children. Paris, 2021, 21 p.

1-jadval

(Bolalarning media kontentga qiziqish darajasi)

Kontent turi	*Qiziqish darajasi (%)*
Interaktiv videolar	78
Animatsion kontent	74
Ta'limiy o'yinlar	69
Oddiy teleko'rsatuvlar	41

Natijalarga ko'ra, AI asosidagi tavsiya tizimlari bolalarning kontent bilan shug'ullanish vaqtini o'rtacha 35 foizga oshirgan. Shuningdek, interaktiv media elementlari bolaning diqqatini uzoqroq saqlab qolishga xizmat qilishi aniqlandi.

Tahlil davomida quyidagi muammolar ham kuzatildi:

- milliy bolalar kontentining texnologik jihatdan sustligi;
- sifatli animatsion mahsulotlar yetishmasligi;
- AI integratsiyasining cheklanganligi;
- media xavfsizlik masalalarining dolzarbligi.

Shu bilan birga, edutainment formatidagi kontent bolalarda ta'limiy motivatsiyani oshirishi kuzatildi. Interaktiv testlar, virtual qahramonlar va adaptiv o'quv tizimlari samarali natija bergan.

5. Xulosa va takliflar (Conclusion and Recommendations). Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt va interaktiv media milliy bolalar kontentini rivojlantirishning muhim omiliga aylanmoqda. Zamonaviy bolalar auditoriyasi individual, vizual va interaktiv yondashuvni talab qilmoqda.

Asosiy xulosalar:

- AI texnologiyalari kontent samaradorligini oshiradi;
- interaktiv media bolalar auditoriyasini faol ishtirokchiga aylantiradi;
- milliy kontentni global platformalar bilan integratsiyalash zarur;
- edutainment modeli bolalar ta'limida samarali vosita hisoblanadi.

Amaliy takliflar:

1. Mahalliy bolalar media platformalariga AI algoritmlarini joriy etish.
2. Interaktiv animatsion mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish.
3. Media savodxonlik dasturlarini rivojlantirish.
4. Bolalar uchun xavfsiz raqamli muhit yaratish.
5. Milliy qadriyatlarga asoslangan multimedia loyihalarni qo'llab-quvvatlash.

Kelgusida virtual reallik (VR), augmented reality (AR) va generativ sun'iy intellekt asosidagi bolalar kontenti bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati (References):

(1). Jenkins H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York, NYU Press, 2006, 308 p.

(2). Manovich L. The Language of New Media. Cambridge, MIT Press, 2001, 354 p.

(3). UNICEF. Children in a Digital World. New York, 2017, 189 p.

(4). UNESCO. Media and Information Literacy for Children. Paris, 2021, 214 p.

(5). Castells M. The Rise of the Network Society. Oxford: Blackwell Publishing, 2010, 597 p.

(6).To'xtayev J. Bolalar mediasi va axborot xavfsizligi. "Ommaviy kommunikatsiyalar" jurnali. Toshkent, 2022, 4-son, 44–51-betlar.

(7). Karimov B. Raqamli jurnalistika va interaktiv media. Toshkent, "Universitet", 2021, 286-bet.

(8). Abdullayeva D. Edutainment texnologiyalarining pedagogik ahamiyati. "Ta'lim va innovatsiya", 2023, 2-son, 17–25-betlar.